

**МИНИСТАРСТВО РАДА И СОЦИЈАЛНЕ
ПОЛИТИКЕ**
СЕКТОР ЗА ЗАШТИТУ ОСОБА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ
Пројекат: DILS- Delivery of Improved Local Services
Пружање унапређених услуга на локалном нивоу

Анекс 4
УПУТСТВО ЗА ПИСАЊЕ ПРЕДЛОГА
ПРОЈЕКТА

1. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ПОДНОСИОЦУ ПРЕДЛОГА ПРОЈЕКТА И О ПРОЈЕКТУ

Напомена: Пре него што почнете да попуњавате формате за предлог пројекта, идејна конструкција вашег предлога пројекта требало би да је већ готова. У изради предлога пројекта потребно је да, поред програмског дела планираног тима, састављеног од представника носиоца пројекта, учествују и особа/е задужене за финансијску администрацију и праћење.

1.1. Организација која подноси пројекат

Наведите име организације (како је наведено у документу о регистрацији), правни статус организације, службену адресу, телефон, факс, е-mail адресу и контакт особу.

1.2. Назив пројекта

Наведите назив који сте дали вашем пројекту. Потрудите се да назив буде кратак, да говори о суштини вашег пројекта и да буде лак за памћење.

1.3. Локација на којој се одвијају пројектне активности

Наведите локације на којима ће се спроводити ваше пројектне активности. Уколико се пројекат спроводи на више општина, нагласите ту чињеницу, а уколико се спроводи у више насеља наведите општину и сва насеља која ћете обухватити пројектом.

1.4. Кратак опис пројекта

Прикажите кратак, концизан и свеобухватан опис пројекта (по могућности не више од пола странице текста / 10 редова). Кратак опис пројекта треба да прикаже све главне делове пројекта у неколико реченица по следећем редоследу:

- укратко опишите проблем у локалној заједници,
- дефинишите циљну групу и њене проблеме на које пројекат настоји да одговори,
- које се очекивано побољшање настоји остварити пројектом.

1.5. Опис проблема

Представите стање у којем се циљна група налази и наведите последице тог стања угрожености (по циљну групу) које желите да промените. Да бисте што јасније и убедљивије изложили проблематично стање или потребу коју желите да решите, поткрепите тај приказ вашим сопственим искуством, статистичким подацима добијеним из поузданих извора (навести извор података), као и прегледом релевантне литературе. Немојте претпоставити да сви разумеју и осећају проблем онако добро и дубоко као ви.

Ваша анализа би требало да прикаже и да садржи:

- Спецификацију људских потреба, проблема и њихову манифестацију
- Ваше тачно разумевање проблема циљних група које желите да решите
- Важност решавања тог проблема

Пожељно је да приликом описа проблема наведете показатеље из извора који су компетентни и релевантни. Непрецизно је и неадекватно ако кажете: "Великом броју деце која ће бити обухваћена пројектом ускраћене су могућности развоја и задовољења потреба". Овом констатацијом нисте прецизирали циљну групу, "о којој се групи деце ради", "шта су могућности развоја" и "о задовољењу којих потреба је реч"? Уколико, пак, користите проверене информације, статистичке податке, резултате стручних истраживања, не само што ћете пружити бољу основу за одлуку о вашем пројекту, већ ћете показати да сте способни да пронађете праве изворе, релевантне информације те да правилно разумете проблем. Осим тога, ако немате прецизне податке нећете бити у могућности да "мерите" успех вашег пројекта, нити ћете указати на важност проблема којим се желите бавити.

1.6. Корисници пројекта

Сваки пројекат је намењен **корисницима** – одређеном броју људи који долазе из циљних група или групе којом се ви намеравате бавити.

У пододељку 1.6.1. дајете преглед корисника пројекта. Корисници пројекта су особе са којима се на пројекту директно ради.

1.7. Општи циљ пројекта

Под општим циљем се подразумева **стратешка, реформска или пожељна друштвена промена или утицај који ће пројекат имати на социјалну средину у којој се спроводи.**

Он објашњава зашто је пројекат важан за друштво, у смислу дугорочне користи за крајње кориснике и шире користи за друге групе.

Општи циљ се не досеже имплементацијом једног пројекта. Појединачни пројекат само доприноси његовом остварењу.

1.8. Специфичан циљ пројекта

Специфичан циљ пројекта представља један део општег циља, тачније онај аспект који ће бити решен имплементацијом пројекта. Специфичан циљ пројекта је укупна позитивна промена коју остварени резултати постижу код циљне групе.

Специфичан циљ пројекта представља конкретан циљ пројекта који се може остварити у оквиру времена предвиђеног за трајање пројекта и са расположивим људским и материјалним капацитетима.

Изложити и анализирати специфичан циљ, значи, претворити проблем у решење.

Циљ пројекта мора бити:

- **реалан** – може се реализовати с постојећим ресурсима у оквиру задатог временског периода
- **специфичан** – може се јасно дефинисати и промена се може приписати пројекту, а не нечем другом
- **мерљив** – могуће је измерити успех пројекта

Један пројекат не може решити све аспекте наведеног проблема. Зато треба одабрати онај циљ, који је могуће остварити.

1.9. Групе активности

Успешно спровођење пројектних активности води испуњењу резултата, остварење резултата пројекта води остваривању специфичног циља пројекта (односно укупне позитивне промене код циљне групе), а остварење специфичног циља пројекта доприноси остварењу општег циља пројекта.

Дајте преглед активности које ћете у оквиру пројекта спроводити. Сваки пројекат садржи неколико већих група, **група активности**, у оквиру којих постоји више појединачних активности. Нпр. група активности – Медијска презентација може

садржати следеће појединачне активности: контактирање медија, конференција за штампу, јавна трибина.

Све активности ставите у временски оквир пројекта и наведите ко изводи активности (овде не наводити имена и презимена, већ организацију задужену за реализацију како целе групе, тако и појединачних активности).

У пододељку 1.9.1. наведите додатни опис активности и логику повезаности активности са резултатима и циљем пројекта.

Све активности морају да се реализују у току трајања пројекта. План активности мора да буде реалан, комплетан, јасан и кохерентан и активности унутар њега морају имати логичан редослед.

1.10. Резултати пројекта

Резултати – конкретне добробити, бенефити и услуге које ће корисници добити од спроведених група активности пројектата. Резултати морају бити мерљиви.

Смисао и значај резултата пројекта можете открити одговорима на следеће питање:

- До каквог конкретног стања или догађаја треба да доведу активности које ћете спровести у оквиру пројекта ?

Резултати, као и сврха пројекта, морају бити:

- **Реални** – могу се реализовати са постојећим ресурсима у оквиру задатог временског периода
- **Конкретни** – могу се јасно дефинисати и прогрес се може приписати пројекту, а не нечем другом
- **Мерљиви** – на основу њих је могуће измерити успех пројекта

У пракси често наилазимо на проблем јасног разликовања резултата и активности. Најједноставније је рећи да резултати одговарају на питања ШТА желимо да постигнемо, а активности на питање КАКО ћемо то постићи.

Веома је важно да пружите прецизан квантитативни приказ резултата пројекта помоћу индикатора. На тај начин демонстрирате професионализам и омогућавате да се изврши мониторинг и евалуација пројекта. Индикатори приказују специфичне циљеве пројекта на мерљив начин и представљају показатеље успешности којима се прати утицај пројектних активности (односно услуге) на укупно побољшање стања корисника. Индикаторима се мери промена: то је број или проценат који демонстрира колики је напредак остварен у одређеном пројекту.

Индикатори резултата треба да се садржајно недвосмислено односе и да доказују постизање очекиваних резултата, нпр. број корисника који је усвојио нове вештине.

1.11. Праћење и процена постигнућа (Мониторинг и евалуација)

Изложите начин на који ћете вршити мониторинг и евалуацију пројекта. Наведите најважније индикаторе које намеравате да користите за оцену успешности пројекта.

Добар план мониторинга треба да образложи који ће индикатори, постављени уз очекиване резултате, бити одабрани за праћење и којом динамиком ће се обављати мониторинг и евалуација.

Приликом планирања мониторинга (праћења) и евалуације (процене постигнућа) треба имати у виду да они морају одговорити на следећа основна питања:

1. ШТА ће се пратити и процењивати?
2. КО ће вршити праћење и процену?
3. КАДА ће пратити и процењивати?
4. КАКО, којим методама и инструментима ће се вршити праћење и процена?

1.12. Одрживост

Важно је представити шта ће се са пројектом десити након што МРСП у оквиру пројекта DILS престане са финансирањем ваших пројектних активности. Наведите план одрживости пројекта који ће обухватити планиране изворе финансирања, учешће корисника у трошковима пројекта, учешће локалне самоуправе, локалних донатора и слично.

Наведите какав је однос органа локалне самоуправе према пројекту. Постоји ли спремност локалне самоуправе да пружи конкретан допринос за реализацију пројекта, као и спремност на преузимање финансирања услуге по престанку финансирања од стране МРСП у оквиру пројекта DILS?

Наведите друге начине или могућности за пружање или финансирање услуге, из оквира пројекта, после престанка подршке од стране МРСП у оквиру пројекта DILS.

Приликом конципирања пројектних активности треба размишљати о следећем:

- Да ли је могуће:
 - побољшање садржаја постојећих услуга
 - уградња пројектних активности као нових услуга које се пружају у организацији

- увођење нових давалаца услуга
- Да ли постоји могућност коришћења других извора финансирања услуге?
- Како је могуће укључити друге актере у пружање услуге и искористити њихове постојеће капацитете?
- Да ли је могућ обрт средстава (приходовање и повратно улагање)?
- Да ли услуга може бити пружана у оквиру профитног сектора, односно приватног предузетништва?

2. ОСОБЉЕ АНГАЖОВАНО НА ПРОЈЕКТУ

Наведите имена и презимена особа које ће учествовати на пројекту, њихове **биографије** и функције у пројектном тиму (**водите рачуна о томе да се оне поклапају са ставкама које сте навели у буџету пројекта**) и њихове квалификације. Овде је потребно навести формално образовање, неформално образовање и релевантно радно искуство у другим пројектима или на пословима који су повезани са њиховим функцијама у тиму.

3. ПАРТНЕРСКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ

Уколико су у пројекат укључене партнерске организације, навести њихове податке, ресурсе и искуства релевантна за реализацију пројекта.

Објасните на који начин ће пројектно партнерство бити координисано (нпр. кроз посебна координациона тела, на редовним састанцима партнера и сл.)

4. КАПАЦИТЕТИ ЗА УПРАВЉАЊЕ И РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРОЈЕКТА

4.1. Искуство у реализацији пројеката

Представите сваки од пројеката на којем сте учествовали са појединачном табелом. Укратко представите најзначајније резултате пројекта, а у делу о улози ваше организације наведите да ли је организација била носилац пројекта или партнер, на који начин је била укључена у реализацију пројекта и колико је запослених било укључено у пројекат.

4.2. Ресурси

Представите буџет ваше организације у три претходне године, према категоријама наведите колико запослених (стално или привремено) има ваша организација (нпр. радно место дефектолог - стално запослен; број запослених 3), којом опремом располагете (нпр. 4 компјутера, 1 возило, канцеларију површине 50м² и сл.) као и остале релевантне ресурсе (овде можете навести нпр. 20 волонтера, 10 војника на служењу цивилног војног рока и сл.).

5. ПРИКАЗ БУЏЕТА

Представите укупне трошкове пројекта, као и износ који се тражи од МРСП у оквиру пројекта DILS..

6. ИЗЈАВА ПОДНОСИОЦА ПРЕДЛОГА ПРОЈЕКТА

Ваш предлог пројекта мора бити потписан од стране носиоца предлога пројекта тако. Изјаву потписују особе одговорне за пројекат испред организације носиоца пројекта.

7. ИЗЈАВА ПАРТНЕРА ПОДНОСИОЦА ПРЕДЛОГА ПРОЈЕКТА

Ваш предлог пројекта мора бити потписан од стране партнера носиоца предлога пројекта. Изјаву потписују особе одговорне за пројекат испред организације партнера носиоца пројекта.